

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Epistolarvm Innocentii III. Romani Pontificis Libri Vndecim

Innozenz <III., Papst>

Parisiis, 1682

I. Si personae divinae propriu[m] nome[n] possint habere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-20006

- I. *Si persone divine propriū nomē possint habere.*
 II. *Quod sacerdotium majus sit regno.*
 III. *De primatu apostolicæ sedis.*
 IV. *De electione & qualitate eligendorum.*
 V. *Ne translatio electorum in Episcopos, post confirmationem, præter assensum Romani Pontificis fiat.*
 VI. *Quod Metropolitanus ex justa causa potest vices suas in consecratione Episcopi suo suffraganeo delegare.*
 VII. *Ne simplices sacerdotes quæ solis Episcopis competunt ex consuetudine sibi usurpent.*
 VIII. *Quod tempus suspensionis à sex mensibus per Lateranense Concilium in ecclesiasticis beneficiis conferendis positū suppetat.*
 IX. *De procurationibus non augmentandis.*
 X. *De procurationibus Legatorum apostolicæ sedis.*
 XI. *De decimis.*
 XII. *De nunciis Hospitaliariorum cruce falso signatis, & laicis qui officium predicationis sibi usurpant.*
 XIII. *De hereticis & eis qui eos receperunt.*
 XIV. *De falsariis.*
 XV. *De rescriptis & eorum interpretationibus.*
 XVI. *De abrenunciatione.*
 XVII. *De circumventione.*
 XVIII. *De his quæ vi metusve causa geruntur.*
 XIX. *De licitis & illicitis juramentis.*
 XX. *De notoriis & canonica purgatione.*
 XXI. *De inquisitione culpæ.*
 XXII. *Quæ probationes in simonia productæ recipiantur.*
 XXIII. *De testibus ad exceptiones probandas & infamiam alicujus purgandam productis.*
 XXIV. *De testibus ante litem contestatam productis & appellatione.*
 XXV. *De crimine usurarum.*
 XXVI. *De restitutione.*
 XXVII. *Si quis deficiat in exceptione probanda.*
 XXVIII. *Quod judiciarius vigor gratis sit omnibus exhibendus.*
 XXIX. *De sententia & re judicata.*
 XXX. *De sententia excommunicationis.*
 XXXI. *De his qui excommunicati ad ecclesiasticos ordines promoventur.*
 XXXII. *De his qui minores ordines & subdiaconatum vel duos sacros simul recipiunt.*
 XXXIII. *De Clericis qui favorem pugnantibus præstant & homicidiis sponte vel non sponte commisis.*
 XXXIV. *De his qui ad Ecclesiam confugiunt.*
 XXXV. *Quod monasteria monachorum possint in canonicas regulares converti.*
 XXXVI. *Si regulares ad seculares Ecclesias possint in Prælatos assumi.*
 XXXVII. *Quod Canonici regulares ad religionem Hospitaliariorum transire non possint.*
 XXXVIII. *De voto & habitus susceptione.*

XXXIX. *De matrimonio.*
 XL. *De legitimis filiis.*

TITULUS PRIMUS.

SI PERSONÆ DIVINÆ
 proprium nomen possint habere.

INNOCENTIUS PAPA III.
 Petro Compostellano Archiepiscopo.

Apostolicæ servitutis officium, quo sapientibus sumus & insipientibus debitores, usque adeo mentem nostram variis occupationibus aggravat, obtundit ingenium, & deprimit intellectum, ut vix consultationibus tuis, præsertim super tam subtili & sublimi materia, nos permiserit respondere. Verum quoniam illius caritatis sinceritas, qua te inter fratres & cœpiscopos nostros speciali prærogativa diligimus, non permittit ut quicquam tuæ fraternitati negemus quod facturi essemus ad instantiam alicujus, quasi furantes horulas occupationibus ipsis, quæ nobis solito plus incumbunt, & otium utcumque captantes, ut non otiosè tuas videamur litteras audivisse, (Quamvis intalibus, juxta verbum Apostoli Jacobi ammonentis ut cum quis indiget sapientia, postulet à Deo, qui dat omnibus affluenter & non impropere, & dabitur ei, magis recurrendum sit ad orationis suffragium quam ingenium rationis) quod nobis Dominus inspiravit tuis consultationibus respondemus. Credimus igitur hæc vocabula, *Pater & Filius & Spiritus sanctus*, non esse propria, sed communia, tanquam nomina relativa, personas utique appellantis, sed significantia nationes: quamvis ad interrogationem hujusmodi, *Quis genuit filium? Pater* respondeatur, quia secundum theologiam disciplinam, per hanc interrogationem de propria qualitate non quæritur, sed de personali proprietate. Unde cum quæritur quis genuit Filium, Pater congruè responderetur: quia utique nomen personarum patrem appellat, sed significat notionem quæ patris personam distinguit. Habent enim singulæ facultates proprias rationes, nec in eis uno modo significant nomina semper & verba, sicut tua fraternitas non ignorat, quæ non solum est in his sufficienter instructa, verum etiam alios sufficienter instruit. Utrum autem personæ divinæ proprium nomen

Edita ad Ant.
 August. in Ad.
 dendis ad Tertiam
 Collect. Decretal.

nomen possint habere quævisisti. Porro cum in persona divina non sit nisi relatio vel essentia, si persona divina proprium nomen haberet, illud utique relationem vel essentiam designaret. Si relationem, esset igitur relativum. Non ergo proprium, cum relativum proprium esse non possit. Si autem essentiam, esset ergo essentiale. Quocirca proprium non existeret, cum essentiale sit tribus commune. Sic ergo videtur quod nec persona nec natura divina proprium nomen possit habere. Sed cum proprium sit pronomine, pro proprio nomine poni, & tam persona quam natura divina pronomine designetur, persona cum dicitur *Ego hodie genui te*: natura, cum dicitur *Ego sum qui sum*; profectò videtur quod proprium nomen possit habere, cum sit etiam res discreta. Ego verò solebam concedere, quando scholasticis studiis incumberebam, quod tam persona quam natura divina proprium nomen poterat habuisse. Nam eadem res, sive notio sive natura dicatur, diversis modis significatur in Deo, nunc absolutè, nunc respectivè. Sicut enim natura divina respectivè significatur hoc nomine, *Dominus*, sic notio relativa significaretur absolutè nomine proprio, non tanquam personalis relatio, sed tanquam proprietas singularis. Illud itaque nomen proprium significaret quidem relationem, non tamen existeret relativum; quia non eam significaret respectivè, sed absolutè. Si tamen dicatur quod nulla proprietas est in persona divina quæ non sit notio relativa, quod plerique non dicunt, asserentes præter relationes alias in personis divinis existere notiones, qui super hoc faciliùs responderent. Similis autem quæstio potest de hoc nomine, *persona*, moveri, secundum quod supponit hypostasim, non usiam. Sed simili quæstioni similis est solutio adhibenda. Porro cum tres dicantur esse notiones in Patre, videlicet innascibilitas, paternitas, inspiratio, non absurdè possit inquiri quænam illarum significaret proprium nomen Patris quasi propria qualitate. Si tamen unam significaret earum, quæ non potiùs aliquam quæ est illa, cur etiam magis unam quam aliam, & utrum quamlibet significaret earum. Hujus autem quæstionis solutio pendet ex illa veteri quæstione qua dicitur utrum personales proprietates sint ipsæ personæ, utrumve tres tantum pro-

Tom. I.

prietates sint in tribus personis, aut etiam utrumque vel plures; & secundum diversitatem opinionum diversis modis hæc quæstio solvetur. Proprium quoque nomen essentia commune foret ad tria nomina propria personarum ab invicem remota, quia naturam rei natura nominis sequeretur: quæ res cum ipsa sit singularis, est tamen tribus personis communis. Quævisisti præterea utrum proprium nomen filij conveniret homini qui est Christus, & utrum possit proprium nomen hominis illius inveniri, quasi datum ab ejus propria qualitate, quæ locum accidentis tenere videtur in Christo, cum & sine ipsa quandoque fuerit & cum ipsa, quamvis accidens verè non sit, cum ad quid soleat responderi, utrum etiam unum proprium nomen secundum unam naturam, & alterum secundum alteram, & tertium fortè secundum utramque posset habere. Sed hujus quæstionis solutio maximè pendet ex illa difficili quæstione qua dicitur quid prædicet hoc nomen, *homo*, de Christo. Nam secundum illos qui dicunt quod ipsum de illo prædicat habitum, non posset proprium nomen habere quasi datum ex propria qualitate, cum secundum eorum sententiam ex anima & carne Christi nulla constet substantia vel persona, nec magis posset inveniri proprium nomen illius quod æquipolleret huic tertio, *Iste homo*, quam isti tertio, *Hic humanatus*, cum secundum eos alterum sit alterius æquipollens. Porro secundum illos qui dicunt quod hoc nomen, *homo*, de Christo prædicat speciem, ita quod Christus est duo, unum æternum secundum divinam naturam, & aliud temporale secundum humanam, faciliè potest nomen illius hominis inveniri, nec esset super hoc difficile respondere. Ceterum illi qui dicunt quod hoc nomen, *homo*, de Christo revera secundum speciem prædicatur, ipse tamen Christus est unum solum, quia Verbum non hominem sed humanitatem assumpsit ut esset homo, difficiliùs huic quæstioni respondent. Unde posito quod hoc nomen, *Iesus*, sit proprium nomen illius hominis impostum ei ex sua propria qualitate, ut æquipollet huic tertio, *Iste homo*, coguntur concedere quod Iesus ab æterno fuit Deus, non tamen dictus ab æterno fuit Iesus. Et licet hoc nomen, *Iesus*, non sit accidentale, dicitur tamen ad similitudinem accidentis, quia natura nominis

Z z z

naturam rei, sicut prædiximus, imitatur. Unde licet illa propria qualitas substantialis sit Christo, quia tamen Christus aliquando fuit cum illa, & aliquando sine illa, oportet in multis de illa tanquam esset accidentalis proprietas responderi. Posito igitur, gratia disputandi, nos ante tempus incarnationis existere, cogimur quidem concedere quòd Jesus erit & est, non tamen Jesus est & erit, neque Jesus est vel non est, sed non Jesus est. Nam hoc nomen, *Iesus*, supponit personam Filij, quæ semper est, ut æterna, & circa illam significat propriam hominis qualitatem, quæ non semper existit, ut res temporalis. Et ideo ratione personæ suppositæ, quæ semper existit, hæc propositio non est vera, *Iesus non est*. Sed & ratione significatæ qualitatis, quæ nondum existit, hæc similiter non est vera, *Iesus est*. Hanc tamen concedimus, *non Iesus est*, quia negatio præcedens extinguit, secundum interposita separat. Et ideo concedimus extincturam, sed separativam negamus. Nec est hæc propositio quasi vel positiva falsi, nugatoria, vel incongrua, *Iesus est vel non est*, sicut nec ista, *Antichristus est vel non est*, cum id proprii nominis proprietas non sustineat. De Antichristo tamen concedimus quòd Antichristus non est. Sed de Jesu omnino negamus, cum persona quæ supponitur illo nomine sit, etsi proprietas quæ significatur illo nomine non existat. Verum hæc quæstio valde difficilis est, & inter theologicas quæstiones magis est disputabilis, hinc inde copiosas habens & validas rationes; de qua non est ad præsens amplius prosequendum, cum nec de illa principaliter sit quæsitum. Licet autem hoc nomen, *Iesus*, secundum interpretationem ipsius videatur impositum ab effectu, quod angelus ostendit, cum ait, *Ipsè enim salvum faciet populum suum à peccatis eorum*, quia tamen Evangelista testatur quòd post dies octo, cum circumcideretur puer, vocatum est nomen ejus *Iesus*, quando solebat proprium nomen imponi, negari non debet quin ipsum sit proprium nomen illius, datum nihilominus ex propria qualitate. quod inveniri potest in multis exemplis circa liberales etiam facultates. Porro secundum naturam divinam filius proprium nomen non habet, nisi forsân haberet proprium nomen naturæ; quod non esset proprium nomen personæ, cum ipsum

tribus personis univocè conveniret. Sed in divina natura posset habere proprium nomen personæ, quod non significaret naturam, sed, ut prædictum est, notionem quasi propriam qualitatem. Et per hoc noveris quæstionem illam esse solutam, utrum videlicet unum nomen secundum unam naturam, & alterum secundum alteram, & tertium secundum utramque, possit habere; licet hoc nomen, *Emanuel*, quod interpretatur *nobiscum Deus*, secundum utramque naturam ei competere videatur. Sed hujusmodi nomina non tam pro impositione nominis proprii dici videntur quàm pro appellatione vel interpretatione quæ nulli alij conveniret. Sicut autem plerisque videtur quòd res extrapredicamentales proprias qualitates non habent, quibus tamen plerumque propria nomina imponuntur, præsertim illi qui negant formas formis inesse, sic forsân & personæ divinæ propria nomina possent habere quæ distinctè quidem & discretè appellarent ipsas personas, sed non significarent in eis proprias qualitates. Hæc ergo tibi scholastico more respondemus. Sed si oporteat nos more apostolico respondere, simplicius quidem sed cautius respondemus, quòd humana mortalitas proprium nomen secundum proprietatem ipsius quod videlicet certum & determinatum tum exprimeret intellectum, non posse imponere Deo sive personæ sive naturæ divinæ, cum Deus tanquam incomprehensibilis & immensus non possit in hac mortali vita certa determinatione vel determinata certitudine comprehendendi, cum quid non sit possit intelligi, sed quid sit non possit agnosci, sicut ipse dicit de se: *Non me videbit homo & vivet*. Et Johannes inquit de illo: *Deum nemo vidit unquam*, quod non de corporali sed de intellectu visione debet intelligi, cum nec in hac vita mortali nec in illa vita perenni Deus corporaliter videatur, quia non est corpus sed spiritus. Inhabitat enim lucem inaccessibilem. Et ideo investigator majestatis opprimetur à gloria, quantum accedit ad cor altum, & exaltabitur Deus. Quod bene significatum est Moyse, qui stans in petra vidit postiora Domini transeuntis. Quia sicut homo visus à tergo scitur utique quòd sit homo, sed quis homo nescitur, ita quidem quòd Deus sit modò scimus, sed quid Deus sis ignoramus. Unde cum requisi-

tuseffet à Moyse quod est nomen ejus, respondit: *Ego sum qui sum. Sic dices filius Israel: Qui est misit me ad vos. Hoc mihi nomen est in æternum.* non propriam sed communem appellationem respondens, quæ tamen convenit ei soli secundum proprium vel appropriatum potius intellectum, qui solus essentialiter est, cui non est aliud esse quàm quod est ipse. Non enim meminimus nos in divina scriptura proprium nomen Dei legisse, nisi proprium fortè dicatur quia non convenit alteri. juxta quem modum Deus proprium nomen habet, quod videlicet convenit ei soli, ut hoc nomen, *Adonay*, quod ipse se dicit Abraham, Isaac, & Jacob minimè indicasse. Comprehensores autem, qui Deum facie ad faciem contemplantur, nominum significatione non indigent, quia rem ipsam pleno per se concipiunt intellectu, cognoscentes sicut & cogniti sunt, non per verbum humanum instructi, sed per verbum divinum edocti, nec excitati per vocem, sed certificati per speciem, illa videlicet intellectuali specie visionis de qua filius inquit ad patrem: *Hæc est vita æterna, ut cognoscant te solum verum Deum & quem misisti Iesum Christum.* Quia igitur illud necesse non fuit, & nobis utile non fuisset, ideo propria nomina divinæ non sunt imposita majestati, sed cum pronomina de illa dicuntur, magis profectò dicuntur ad discretionem alterius quàm ad determinationem ipsius; cum juxta sapientiam cujusdam sapientis verior sit de celo negatio quàm affirmatio. Sugas igitur mel de petra & oleum de saxo durissimo, semper habens nostri memoriam in tuis orationibus apud Deum.

TITULUS II.

Quòd sacerdotium majus sit regno.

Idem Nunciis Ducis Philippi.

IN Genesi legimus quòd Melchisedech fuit Rex & Sacerdos, sed Rex Salem, & Sacerdos altissimi, civitatis videlicet Rex, & divinitatis Sacerdos. Sanè si distat inter civitatem & divinitatem, distat utique inter Regem & Sacerdotem. Nam etsi Melchisedech in figuram Christi præcesserit, quòd habet in vestimento & in femore suo scriptum *Rex Regum & Dominus dominantium, sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech*, ad notan-

dum concordiam quæ inter regnum & sacerdotium debet existere, propter quod & ipse Christus secundum naturam carnis assumptæ de stirpe regali pariter & sacerdotali descendit, ad notandum tamen præminentiam quam sacerdotium habet ad regnum, cum Abraham rediret à cæde Regum, dedit Melchisedech ex omnibus decimas, qui benedixit ei proferens panem & vinum. Erat enim sacerdos altissimi. Dignior autem est qui decimas recipit quàm qui tribuit, & minor qui benedicitur quàm qui benedicit, juxta quod probat Apostolus, qui de hoc ipso loquitur dicens: *Sine ulla contradictione minus à meliore benedicitur.* Qui volens ostendere sacerdotium evangelicum dignius esse Levitico, probat illud per hoc quòd Levi fuit in lumbis Abraham decimatus quando Abraham dedit decimam Melchisedech quasi minor majori. Licet autem tam Reges quàm Sacerdotes ungantur ex lege divina, Reges tamen unguntur à Sacerdotibus, non Sacerdotes à Regibus. Minor est autem qui ungitur quàm qui ungit, & dignior est ungens quàm unctus. Propter quòd & ipse Christus, cui dictum est per Prophetam *Vnixit te Deus Deus tuus oleo lætitiæ præ consortibus tuis*, Patrem ungentem asserit se uncto majorem. *Pater*, inquit, *major me est.* Nam pater est ungens secundum quod Deus, Filius autem est unctus in quantum est homo. Qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo, sed se exinavit formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inventus ut homo. Hinc est quòd Deus Sacerdotes vocavit deos, Reges autem principes appellavit. *Diis*, inquit, *non detrahes, & principi populi tui non maledices.* Et servo qui maluerit remanere cum domino dicit ut offerat eum diis, id est, Sacerdotibus, & perforabit aurem ejus subula, & erit ei servus in seculum. Sed & propter dignitatem officij sacerdos Angelus appellatur, dicente Domino per Prophetam: *Labia sacerdotis custodiunt scientiam, & legem requires ex ore ejus, quia angelus Dei est.* Dictum est etiam, non à quolibet, sed à Deo, non cuilibet, sed Prophetæ, non utique de semine regio, sed de Sacerdotibus qui erant in Anathot: *Constitui te super gentes & regna, ut evellas & destruas, ædifices & plantes.* Simile dicitur Petro, sed excellentiùs. *Tu es*, inquit, *Petrus, & super*